

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

ȚARA NOASTRĂ

REVISTA SAPTĂMANALĂ.

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

După zece ani.

Mi-se deschide granița și, după zece ani, iată-mă iarăș spre Sibiu. Trenul mă duce prin valea cea largă și frumoasă a Oltului, ce se întinde de la poalele munților Boiții încolo. Și ori unde privești, nu vezi decât țărani români, respirați pe câmp, prășându-și porumbul. În arșita lui Iunie muncitorii români își sapă pământul și haina cea albă a muncitorului, șorțul prins în brâu al țărancei, leagănul copilului din umbra salciei de lângă drum dau coloritul local al acestei regiuni. Aici totul e românesc, pământ, oameni și obiceiuri. Străini sunt numai funcționarii din vamă și din gări, oameni cu nasul coroiat, cu fălcile pronunțate, cu ochii dârzi și cu purtări repulsive. Iar acești străini stăpânesc situația. Aceasta este întâia impresie ce-o dobândești când intri în Ungaria, după zece ani: Românii sunt un popor stăpânit de o mână de funcționari maghiari. Pământul acela e al Românilor, petecul acela de țară este al lor și totuși ei nu au dreptul de a se cârmui singuri, căci administrația, trenul, vămile sunt în puterea altora. Iată o mare anomalie politică, ușor de observat de celce trece granița Ungariei...

Trenul înaintează spre Șelimber. Niște Sași intră în cupeu și vorbesc ungurește cu funcționarul. Aici o mirare mă cuprinde. Ce bine au învățat Sașii limba maghiară! Ei, cari învață așa de greu o limbă străină, cari pronunță așa de stricat ușoara și armonioasa limbă românească, au reușit să se familiarizeze cu idiomul aspru al Maghiarilor. Să fie oare efectele binefăcătoare ale politicii săsești? Imprietenia asta a Sașilor cu limba maghiară să fie ea un avantaj politic și cultural pentru dânșii? Mi-aduc aminte de seria de articole scrise de curând de deputatul Schuller. Rezultă din ele, că Sașii preferă a se maghiariza mai bine, decât a se face Români. Foarte bine, — mă gândesc eu zâmbind — cestiunea nu se schimbă, numai procesul are să fie ceva mai lung, căci din Maghiari tot români o să vă faceți pe urmă...

Dar, nu. Sașii sunt departe de romanizare. Intru în Sibiu și privesc mirat la mândrețea de oraș: cultura germană în plină desvoltare. Strade întregi, ridicate de curând, cu vile pompoase, aparțin Sașilor; viața economică și industrială înfloritoare e în mâinile lor; institute de caritate și de cultură se datoresc lor; plini de viață și de energie ei câștigă teren în loc de a perde; ei se întăresc și se îngrădesc sistematic și lasă în urmă pe celelalte naționalități. Un popor ca dânșii, cari în timp de zece ani au făcut atâtea progrese vădite, nu este con-

damnat să piară, chiar cu o politică mai onestă și mai curajoasă ca cea de astăzi.

Iar Românii? N'as putea zice că n'au făcut un pas înainte. Dar acest pas e abia vizibil. O biserică, un muzeu și vre-o două case mai mari. Pentru cele două dintâi fondurile sunt de dată mai veche. Incolo, pământ propriu zis Români n'au câștigat în Sibiu, ci au vândut și din cât aveau: într-o frumoasă grădină a Consistorului se ridică o casă a statului! Aceasta e o mare greșală. Nouă Românilor ne trebuie o puternică cetate românească, un centru în care elementul nostru să fie numeros. Credeam că Sibiu este locul mai potrivit spre acest scop. Situația lui la granița României, regiunea curată românească din împrejurimi, trecutul, apoi prezența atâtor institute bisericesti și culturale în acest oraș, forța financiară a „Albinei“, toate în sfârșit indicau Sibiu ca metropolă culturală și politică a Românilor de sub coroana sfântului Stefan. Dar ca să ajungă a fi un centru, trebuie un anumit program de luptă sistematică pe toate țărmurile. Ei bine, acest program, acest complex de idei pe cari Sibiienii români și le-ar fi propus a le realiza, nu l-am găsit nici acum, după zece ani.

În schimb viața se scurge în vechile și prielnicele condiții cunoscute. Veseli, buni, senini își fac fiecare rostul zilnic, într-o atmosferă aproape patriarhală. Inimi curate și suflete calde în toate părțile, de sus până jos. Artă și literatură ceva mai multă ca înainte. Incolo preocupări serioase prea puține.

În lipsa acestora eră natural să se ivească preocupările confesionale, sau religioase. Pe-aci să nu-mi mai recunosc Sibiu meu cel tolerant și liberal de sub înțeleptul metropolit Miron! Se arată la orizont un nor, din care s'ar putea desvoltă o furtună între elementul laic și cel preoțesc. Și împrejurarea voiește, ca tocmai acum acest nor să se arete și de-asupra Blajului, cum dovedește energicul „veto“ al decanului nostru Mureșanu dela „Gazeta“. Nu importă cine alimentează furtuna din partea preoțească. Pot să fie niște simpli orgolioși naivi, dar poate să fie și mâna guvernului cu timpul, căci guvernul ar vedea bucuros izbucnind între noi un războiu religios. Din preoți el voiește să facă niște funcționari ai săi și să-i separe de laici, să-i îndepărteze dela rolul lor social și politic ce-l aveau până acum în mijlocul poporului. Aceasta este o primejdie în germine pe care o găsim în Sibiu și sper că ea tot în germine va fi sufocată, căci avem demnitari bisericesti cu vederi cu totul înaintate. Ei vor ști să țină împreună turma și păstorii.

Politică, afară de cea financiară, nu se face multă în Sibiu. Se pare că aceasta vrea să fie o mică demonstrație împotriva deputaților români, cari și-au ales Aradul ca centru de operațiune, pe când, dela Șaguna încoace, faptele politice ale Românilor tot aici la Sibiu s'au plămădit. Vina însă poate să fie și în faptul că Sibiu a încetat să aibă o gazetă zilnică politică, unde să se desvolte problemele la ordinea zilei. Printre tineri se și discută ideea înființării unui astfel de organ, cu atât mai mult, că evenimentele ce se apropie, proiectele de lege anunțate de guvern pentru sesiunea de toamnă a parlamentului, reclamă o urgentă concentrare a forțelor de luptă. Am convingerea personală, că dacă se va desfășura un steag aici la Sibiu, se vor găsi destui ca să-l susțină.

Ce e drept, trebuie să constat, că lupta politică a devenit mult mai anevoioasă ca acum zece ani. Ungaria a ajuns acum un fel de stat polițial, în care mișcările politice nu sunt supravegiate de legi, ci puse la discreția autorităților. Numărul spionilor și al trădătorilor s'a înmulțit în mod cumplit. Noi Românii n'am dat nici odată atâția renegați ca în anii din urmă. Guvernul sacrifică sume fabuloase pentru cumpărarea de „moderați“, cu cari încearcă a compromite acțiunile noastre. Și nici odată publicității, susținătorii ideilor prin condeiu sau graiu viu, n'au fost mai luați la goană ca acum. Aceasta e deprimant pe de-o parte, dar pe de altă ne dă convingerea, că trebuie să persistăm la locul nostru, deoarece actele de desperare ale celor dela guvern nu sunt un semn bun pentru dânșii. Vecinica lor campanie împotriva Vienei și punerea la cale a d-lui Babeș de a scrie tocmai acum faimoasele articole cu un ascuțit antidinastic, nu sunt simptome că ei își simt așa de sigură situația.

Cu toată starea excepțională în care ne găsim, lupta poate fi susținută și nu pot decât să felicit pe tovarășii sibiieni, cari se gândesc la un nou organ zilnic de apărare.

Gh. D.

Din parlament. Sesiunea parlamentară actuală se apropie de sfârșit. Proiectele de lege prezentate din partea guvernului sunt votate cu o promptitudine rară. O discuție de două-trei ședințe și se procedează la votare.

Înainte de vacanțele de vară nu se vor mai lua în discuție decât trei proiecte de lege: proiectul de lege despre impozitul pe spirt; proiectul de lege despre prolongarea legii despre judicatura curială (privitoare la alegeri); proiect de lege care a fost votată, în 1899, pe 8 ani și expiră cu sfârșitul anului) și proiectul de lege despre clădirea de case pe seama muncitorilor.

Cu sfârșitul săptămânii viitoare — *rebus bene gestis* — părinții patriei se vor putea retrage la odihna atât de necesară lor...

Intriga. Anumite ziare de-ale guvernului își fac o indeletnicire specială din *intrigă*. Unde pot, vor să vâre zizanie între naționalități și diferiți oameni politici, pentru a asmută pe unii împotriva altora și a-i ține astfel într-o continuă ferebere. Trebuie mult tact și multă perspicacitate, pentru a nu cădea victimă curselor ce se întind astfel. Cum însă nu toți oamenii noștri au cunoscut experiență, se întâmplă că adeseori intrigele guvernului reușesc și că în loc de a fi uniți, ne găsim deodată în război deplin noi între noi.

Astfel e recenta chestiune cu „partidul moderat“. Guvernul și-a pus la cale mercenarii și a dat ordin presei sale ca să alarmeze lumea cu ideea înființării unui nou partid românesc moderat, — un partid al „flămânzilor“, cum bine i-a caracterizat „Lupta“. Și cu toate că nici vorbă nu poate fi să reușească, se știe dela început, că totul nu e decât o manoperă urită a guvernului, pentru a denunța la Viena pe Români, că ei sunt mulțumiți și caută să se apropie de Maghiari. E foarte abil țesută această intrigă, numai că nu se va găsi nimeni dintre Românii influenți, cari să n-o observe și să nu ia la goană pe toți hămesii.

O altă intrigă a guvernului s'a dat pe față tot într'un ziar al guvernului: este revenirea continuă la situația sașilor printre români. Mereu se urlă în Budapesta de primejdia ce o constituie Românii pentru Sași și nu mai încetează apelurile guvernului către Sași de a nu se alia cu naționalitățile. Și Sașii, timizi cum sunt ei, s'au înspăimântat de atâtea urlete și visează că li-se apropie sfârșitul. Nu toți, firește, numai bătrânii și oportuniștii, dar totuși e cert că în acest caz intriga presei ungurești a reușit perfect. Suntem curioși ce vor mai face Sașii după ultimul articol tendențios din „Budapesti Hirlap“.

O carte oprită. Ministrul cultelor și al instrucțiunii publice a oprit manualul didactic: „Carte de cetire pentru clasa I și II gimnazială și reale, seminare pedagogice și școale superioare de fete“, de I. Popea și Dr. C. Lăcea (Brașov 1905) pe motiv că nu cuprinde nici o bucată de cetire cu subiect din istoria patriei, că se ocupă, exclusiv (!), cu istoria și geografia unui stat străin, că la scrierea numelui localităților se întrezărește (!) o vădită reavoință și propagă deosebite erori în ce privește dreptul public.

În opreliștea aceasta întrezărim și noi modul cum se va interpreta, în ce ne privește pe noi, gratuitatea instrucției...

„Mădarații“ și noi.

De câteva săptămâni încoace, presa maghiară semnaleză o nouă acțiune politică de împăcare româno-maghiară, dând o deosebită atențiune svârcolirilor așanumiților „români mădarați“. „Bud. Hirlap“, „Pesti Napló“, „Az Ujság“ și toate celelalte ziare din capitală stăruie, în articole lungi, asupra scriselor unor politicieni români necunoscuți, cari vreau să fericească poporul român făcând politică de băcan de provincie care își vinde marfa cum poate, pe bani, pe alte mărfuri, pe așteptate.

Acțiunea aceasta a „mădaraților“ noștri e de dată veche; se stinge și reînvie din vreme în vreme, fără să se poată, însă, mândri cu succese reale. Ea a dat și dă numai prilej presei maghiare să scrie articole lungi de fond, dar nu și-a știut câștiga aderenți decât în tabăra ființelor mercenare lipsite de convingeri și principii independente, atât în cele politice cât și în cele morale. Chiar de aceea, acțiunea aceasta a rămas și va rămâne și pe viitor o încercare neizbutită și nu va putea sparge rândurile celor ce nu vor să facă din politică negustorie.

Acțiunea aceasta a așanumiților „mădarați“ nu e o primejdie pentru politica noastră națională, ci e numai un simptom — îngrijorător — al lipsei noastre de organizație și disciplină de partid.

Să precizăm.

„Mădarații“ noștri, în acești doi ani din urmă, de când s'a pornit lupta parlamentară cu mai multe și mai mari aparențe de energie și program, — în trei rânduri și-au înnoit încercările de-a înjgheba un partid român „mădat“.

În primăvara anului trecut, după cazul Vaida, când intrase și în sânul deputaților noștri o complectă desconcentrare politică care a avut drept urmare abandonarea celui mai energic deputat român, d-l Dr. E. Babeș — capul nevăzut al acțiunii de împăciuire — căutate să înființeze un partid al românilor

patrioți, ca astfel să mulcomiască „indignarea“ patrioților maghiari pentru „insultele“ ce le adusesse deputatul Vaida „întreg poporului maghiar“. Ziarele maghiare din capitală umpluse coloane întregi cu elogii la adresa acestei acțiuni patriotice. D-l Babeș convocase chiar și o consfătuire intimă, invitând pe toți cei despre cari putea presupune că nu aprobă tactica urmată de deputații noștri, — dar la consfătuire nu s'au prezentat decât doi inși: un profesor român, redactorul foii populare a guvernului, și un preot român.

Apariția broșurii lui *Argus*, în iarna trecută, coincide cu svonuriile de criză ce se răspândiseră la adresa clubului parlamentar al deputaților naționaliști. Ziarele maghiare erau atunci pline de tot felul de veste. Cică membrii clubului nu ar fi mulțumiți cu șefia lor; organul partidului ar fi trecut în proprietatea tipografiei în care se imprimă; o seamă de deputați naționaliști ar fi încercat o apropiere de guvern și ar fi dispuși să încheie un fel de „pact“ cu guvernul.

Aceleași momente caracteristice se pot descoperi și în noua acțiune a „mădaraților“, despre care scriu acum ziarele maghiare cu atâtea aer de gravitate și importanță politică. Lipsa de unitate în lupta parlamentară a deputaților noștri; indiferențismul unei mari părți a membrilor clubului; greutatea materiale mari ce le împină organul, din Budapesta, al partidului; absența deputaților noștri dela ședințele camerei, — toate aceste i-au făcut pe „mădarații“ noștri să creadă că e timpul potrivit să încerce din nou pornirea acțiunii de „împăcare“.

„Mădarații“ nu sunt ei *primejdia*, ci numai *simptomul* slăbiciunilor noastre. Ei nu snt combatanți cari să ia locul luptătorilor căzuți în luptă sau refugiați, ci sânt corbii cari miroasă hoit... Ei snt politicieni de ocazie cari caută prilejuri să pescuiască în turbure.

Ei snt și vor rămâne întotdeauna mici negustori de favoruri și căpătuieli, fără să tragă în cumpăna evoluției politice. Împotriva lor n'avem să tragem

FOILETON.

Serenadă'n zori.

Deschide draga mea, deschide ochii,
Căci eu te chem, mă ții tu oare minte?
Că nu prea-i mult din cea din urmă seară,
De-o zice cineva un veac — te minte...

Deschide draga mea, deschide ochii,
Ferestrele pe toate le deschide
Lumină vreau — un zâmbet dela tine, —
Că vezi, atâtea răsate stupide
M'au chinuit în noaptea asta toată
Că simt în cap un urs care se plimbă
Și vrea, printr'o ureche să răsbată...

O, de-ai vedeă, iubito, cum se schimbă
Culoarea cerului pe nesimțite,
Cum prinde-o rază fumurie să strecoare
Viața nouă stelelor pâlite,
De-ai auzi cum cântă de departe
Cocoșii, — ca 'ntr'un vis de primăvară,
Un corn pierdut în funduri de pădure —
De ai ști ce tristă-i luna când coboară,
Tu n'ai lăsa, iubita mea, ca somnul
O clipă, nemilos să mi te fure,
Nu m'ai lăsa să strig a doua oară...

Și vezi, lumina asta viorie
Ce strânge stelele ca într'o plasă,
In sufletu-mi, atâtea nostalgice
Și-atâtea dor și suferință lasă,

Că-mi vine zău, să plâng ca o mătușă
Ce și-a trimis feciorul la armată,
Să plâng îmi vine, cum am plâns odată,
Când tu plecai — și pentru totdeauna...
Te-ai dus! Atâtea de nepăsătoare
Când ai plecat, mi-ai spus că numai luna
Și stelele mi-or aminti de tine!

Nu te-ai gândit la nopțile senine
Ce le-am trăit sorbindu-ne privirea,
Nu te-ai gândit, de pleci, că fericirea
Viața mea o iei de-acum cu tine...

De pleci, mi-ai spus că numai eu snt vină:
Prea des am început să vin acasă
Pe două căi..., spuneai că o vecină
Nu vrea, de vorbă să mai stea cu tine
Când mai trăești alătura de mine,
De un bețiv ce nu e zi să iasă
Pe străzi — și să nu vină beat acasă...

Ei, draga mea, filozofia nu e
Ce credeți voi femeile că este...
Tu știi cât de săraci eram atunci, —
Venise sărăcia fără veste,
Și a ținut atât amar de vreme!...

Eu — prea vedeam că pentru mine
Cărarea vieții plină-i de blesteme,
De spini, măracinișuri și de pietre
Și-am început să caut altă cale,
O cale înflorită, instelată,
De dulcele suris al gurei tale.

N'a fost așa. Tu m'ai lăsat pierzării...

Acuma dormi și te întrebi în visu-ți
Ce glas pe sub fereastra ta răsună...
Nu știi că-s eu, acel care odată
Visa, privind la cerul plin de lună.
Sunt eu, iubita mea, sunt trubadurul
Topit de-atâtea vin. Și port chitara
Cu care-un lăutar bătrân cântat-a
Povestea vieții mele toată vara...
Am auzit acum un ceas povestea
Unei iubiri, ce-i drept, înflăcărare;
Eu, intristat îmi adusei aminte
De niște zile vechi, dar neuitate
Și-am zis plângând: Mă duc, mă duc, prieteni
Să fac iubitei mele-o serenadă...
Ah, unde snt băieții să mă vadă!...

Tu n'ai balcon cu glastre și zorele,
Eu n'am adus o scară de mătășă,
Dar tot îți cânt și par'că niciodată
N'am auzit cântare mai frumoasă,
Și așa cum cânt, îmi simt obrazul umed
Și strunele pleznesc tot câte una,
Pe cerul gol nimic nu mai rămase,
În vârful unui plop se 'nfișe luna
Și-n pacea dimineții violete
Doar cântecul cocoșilor de mai tresare —
Un cântec trist de corn, care se stinge
Sfios, adormitor lu depărtare...
Eu ce mai stau? La vechea datorie
O nouă zi mă ndeamnă tainic: Du-te!
...Și plec iubita mea, mă duc să caut,
Cărarea fericirilor pierdute...

Victor Eftimiu.

cu tunuri grele. Pornirile lor se pot paraliza fără să ne îmbucătătim forțele; n'avem decât să nu le mai dăm prilejuri să-și ridice capetele.

Peste câteva zile se închid porțile parlamentului de pe malul Dunării albastre. Deputații noștri se vor întoarce și ei pe la vetrele lor pentru a se pregăti la lupta ce-i așteaptă la toamnă. Iși vor fi făcând și ei bilanțul activității lor parlamentare, căutând să aducă în conglăsuire munca desfășurată cu conștiința datoriiilor ce i le-a impus mandatul primit din încrederea alegătorilor.

Bilanțul acesta, poate, va împacă conștiințele lor, dar nu va putea să împace opinia publică românească care, neapărat, a trebuit să-și dea seamă că tot greul, toată povara trecutului parlamentar a apăsătorii numai umerii celor trei-patru membri devotați ai clubului, restul hrănindu-se numai din rapoartele legendare ale presei noastre. Departe de noi gândul de-a trage la îndoială-bunele intenții și sentimentele curate ale lor; departe de noi gândul de-a crede că numai dela voința lor depindea împlinirea acestor datorii și că împrejurările nu vor fi influențat această voință de-a munci. Suntem și noi dispuși să admitem că alte motive au fost cauza, înainte de toate lipsa unui program de muncă bine stabilit, lipsa de disciplină de partid și lipsa contactului cu cei de-acasă, popor și cărturari.

Reprezentanții parlamentari ai poporului român sunt, fără îndoială, deputații noștri. Tactica ce au să urmeze în luptele parlamentare ei au s'o hotărască. In ce privește politica generală trebuie să recurgă, însă, și la avizul celor de-acasă. Schimbul de idei între reprezentanții parlamentari și extra-parlamentari ai poporului român ar contribui, în ori-ce caz, la concentrarea forțelor noastre și necesitatea acestei concentrări nu ni s'a impus niciodată cu atâta impetuoșitate ca acum.

Nu cred, oare, deputații noștri că o constătuire — intimă — între deputați și cărturari, în timpul vacanțelor parla-

mentare, ar putea aduce servicii reale cauzei noastre, promovând munca de organizare faptică?

Lansăm, deocamdată, idea...

Figuri negre. *Fîndcă trecem printr'o epocă în care numărul trădătorilor de neam sporește, deschidem aici o listă a lor, un fel de pomelnic, în care vom înșiră pe toți nevrednicii, cari în vremuri așa de grele lucrează împotriva intereselor românești. E bine ca să fie cunoscuți toți câți sparg rândurile luptătorilor, toți câți trec în tabăra adversă. Numele lor să fie acoperit cu ocară și cetățean român să nu existe, care să-i dea vreodată votul, când ei îl vor cere.*

Nr. 1. Moldovan Gergely, profesor la Cluj, crescut pe bani românești; vechiu renegat și pus în slujba maghiarizării. Nu se sfiește să spună că-i român. Redactează foi proaste românești, într'o limbă imposibilă și tot îndeamnă pe Români la pace cu Ungurii, cu prețul renunțării la drepturile lor politice. Un om periculos, pentru că a făcut și pe alții să-l urmeze.

Nr. 2 Burdia Szilard din Caransebeș, deputat și slugoii al guvernului, pacostea bieților Români din Bănat. Ridicat de jos, fără cultură, nu și-a putut face drum în viață decât cu sprijinul maghiarilor. Toate loviturile ce ni-se dau, se fac cu știrea și aprobarea lui. Ar fi o rușine pentru cercul Carag-Severinului dacă nu l-ar huidui, când va îndrăzni să-i mai ceară voturile.

Nr. 3 Kupár Resso, zis și Ghedeon, preot unit și profesor la Beiuș, crescut între iezuiții fanatici. O minte zăpăcită, dar având mania scrisului, face propagandă filo-maghiară în presa guvernului și cea catolică. Ar vrea să se „modereze” și el cu alde Gergely aiesta, dar toate acțiunile lui pornesc dintr'o miopie intelectuală.

Vom continua seria aceasta a figurilor negre, cu sufletul *idem*. Păcat că n'avem și fotografiile lor, ca să-i cunoaștem și mai bine și să ne păzim de dânșii.

Reuniune de muzică nouă. Din Slatina ni-se scrie, că la inițiativa unor bărbați valoroși s'a înființat sub numirea „Oltul” o reuniune de cântări și anume după modelul Reuniunii de muzică din Sibiu. Ii dorim succese multe și să se ridice la înălțimea instituției, ce și-a luat de model.

VIEAȚA ÎN BUCUREȘTI.

O petrecere bucureșteană: „Moșii“.

In ciuda celorce își bat joc pe toate tonurile de semnele trecutului, de tradițiile pe temeiul cărora viața de azi e înlăntuită de cea dealtădată, in ciuda „moderniștilor” doblejiți de lustrul civilizației, Bucureștii păstrează cu hărnicie faima unei vechi petreceri populare: „Moșii“.

Nimic din ceea ce pretențiosul poate căuta în boala vieții de lux și risipă nu poate afla acolo, în bălciul plin de voie bună, de cântece și gălăgie. In schimb oricine află acolo in „Moșii“ un prilej fericit de a se bucura în mijlocul veseliei tuturor.

E peste putință să nu ne inveselească „Moșii” cu șiragurile infinite de barace din care țipetele desperate ale saltimbancilor spoți, se amestecă cu gălăgia infernală a fanfarelor hodrogite, peste care abia se înalță acel „Poftiți Domnilor”! ce ti face pe „Gură-cască” să le lase gura apă când văd pe cela de inghite foc cu lingura sau scoate panglici pe nas!

Și nu poți rămâne stână de peatră când zărești grupurile vesele de tineri ce petrec bălciul întreg cu țipete răgușite de muzici și sfărietori.

Iar din panorame glasurile înăbușite ale muzicilor mecanice răsbesc prin cărpa pe care sunt zgrăvite scenele grozave din „Misterele curții din Petersburg” sau „Asasinarea Reginei Draga”.

Și fără să vrei te uiți la chipurile de ceară, închise in dulapuri de sticlă și mișcările automate ale cutărei păpuși de ceară îți aduce aminte de mișcările căutate ale cutării individ trântit într'o situație pentru care nu-i făcut.

Dar nu poți să vezi tot. E prea mult. La fiecare pas, dai de altceva.

E o harababură de glasuri și de mișcări ce te face să îți pară rău că mașinele scornite de om sunt încă departe de atinge limanul desăvârșirii, neputând prinde acest haos în întregime.

Insuflețirea acestui „târg-petrecere” o sporește într'o bună măsură și arătarea grupurilor de țărani cari vin să-și ia câte ceva de-ale casei.

Însă, din an în an, țărani se apropie mai cu greutate de „Moșii”.

Și-au pierdut „Moșii” intrucâtva caracterul lor tradițional.

Tăcere.

De Leonid Andrejew.

II.

Din ziua înmormântării se lasă tăcere in mica locuință preotească. Nu eră liniște, căci liniștea e o totală lipsă de sunete, pe când ceice tăceau acolo, puteau vorbi, dar nu voiau. Astfel se gândea preotul Ignat când intră în odaia soției sale și întâlnește privirea ei mută, îndărătnică, grozavă, atât de grea ca și cum tot aerul de prin prejur s'ar fi prefăcut în plumb și apăsă pe cap și pe umeri. Astfel se gândea el răsfoind notele fetei lui în care vocea ei părea oarecum întipărită, cărțile ei, tabloul ei, marele tablou în culori pe care-l adusesse dela Petersburg. In contemplarea acestui tablou, popa Ignat urmă aceeaș ordine hotărâtă: întâiu se uită la obraz care eră foarte luminos în tablou și totdeauna își inchipuia sgărietura plină de sânge pe care o avea cadavrul și a cărei pricină el nu și-o putea explica. Mereu se gândea la acest lucru: dacă această sgărietură ar fi fost pricinuită de o lovitură a trenului, atunci ar fi trebuit să fie sfărâmat și capul. Dar acesta rămăsese întreg și nevătămat... Poate că in turburarea grozavă când s'a găsit pe întunec cadavrul, să-l fi călcat cineva pe obraz sau să-l fi sgariat cu unghia când l-a ridicat.

Dar eră prea înfiorător să-și amintească atât de mult acea situație groznică și popa Ignat trecea la contemplarea ochilor. Erău negri și frumoși, cu gene lungi, de pe care se lăsă o umbră groasă așa încât globurile ochilor păreau de albeață strălucitoare și încadrate în negre rame de doliu. Necunoscutul, dar talentatul pictor le dăduse o expresiune ciudată: părea că între ei și țanta la care se uitau, plutea un subțire și străverziu văl de aburi, aproape dupăcum pe luciul negru al unui pian, un subțire strat de pulbere indulcește strălucirea lemnului dat cu lac. Și oricum ar fi așezat preotul acel tablou, ochii fetei îl urmăreau necontentit, cu privirea lor care nu vorbea, ci tăcea. Această tăcere eră atât de lămurită că aproape o auziai... Și încet-încet preotul Ignat își inchipuia că aude într'adevăr acea tăcere.

In fiecare dimineată după cetirea liturghiei la biserică, preotul intră în odaia frumoasă, cuprindeă cu o privire colivia goală de lângă fereastră și întreaga rânduială cunoscută a odăii, se așeză într'un scaun cu răzătoare și ascultă tăcerea casei... Eră foarte ciudat: colivia tăcea încet și gingaș și in această tăcere a ei simțiai jale și lacrimi și auziai un răs vesel, îndepărtat stâns de mult... Tăcerea preotesei, închisă și indulcită de pereții odăii, eră îndărătnică, grea ca de plumb și atât de înfiorătoare că preotul simțiai un fior de frig chiar în zilele cele mai

calde. Intinsă, rece ca un mormânt eră tăcerea ficei, ca și cum acea tăcere ar fi fost un chin și ar fi râvnit ea însăș arzătoare spre cuvinte, dar ceva, tare și inconștient ca o mașină o ținea încremenită și o întindea vecinic ca pe o sârmă subțire, nesfârșită, pe când undeva... la capătul ei îndepărtat această sârmă vibra și sbârnaia... un zumzet încet, sfios, plângător...

Cu inima plină de bucurie și de groază, preotul prindeă cu auzul lui încordat acel sunet ce abia incolțea și cu mâinile sprijinite de brațele jilțului, cu capul plecat înainte ca un om ce pân-dește, el așteptă ca acel sunet să crească, să se apropie... Dar sunetul se rupea și... tăcea.

— Prostii! — murmură preotul, mâniat și se ridică din jilț, înalt și impunător.

Prin fereastră se vedeă piața cu pavajul ei monoton alcătuit din pietre rotunde și pe care îl mărginea părătele deasemenea monoton al unui șoprôn. La colț stă un chirigiu cu droșca lui de modă veche. In bătaia soarelui, el sâmână cu o statueta de porțelan și eră de neînțeleș ce așteptă, căci trecători nu se vedeau cu ciasurile.

III.

Eșind din casă popa Ignat vorbiă mult: la primărie, cu membrii consilierii pentru grija morților, sau cu cunoscuți când pornia vre-o partidă de whist. Intors acasă, i-se părea că tăcuse toată ziua. Aceasta, pentru că el nu putuse vorbi cu nimeni despre chestiunea principală, despre aceea

Înainte vreme „Moșii“ erau un loc de întâlnire a țărânimii din comunele dimprejur a orașului și a mărginașilor din București.

Și din „Moșii“ își luau oamenii tot ce le trebuia pe un an întreg.

Oale și linguri, donițe și hârdaie, dacă nu vre-un fier de plug sau o coasă bună.

Și cu prilejul cumpărăturilor oamenii se mai înhemau o leacă la un ciocan de țuică sau o oală de vin înainte, în vremece tarafurile de lăutari sau cimpoaiele le cântau de inimă albastră.

Mai apoi au năpădit apucăturile orașenești în „Moșii“.

Cramele cu vin și țuică bună și cu de-ale gurii proaspete au fost înlocuite cu berării mari, în care berea-i proastă, de mâncări nu te poți atinge, iar în locul tarafurilor de lăutari cântă muzicile; dănțuitoare ovrești, bulgăroaice și grecoaice, fac pe turcoaicele jucând danțuri destrăbălate.

Astfel „Moșii“ și-au pierdut ceva din farmecul lor, însă, așa cum sunt, rămân un loc prielnic de petrecere bucureșteană **V. Pora.**

Greva universitarilor din Austria s'a terminat.

Profesorul Wahrmund, pentru care s'a declarat greva, a adresat tinerimii universitare o scrisoare deschisă, în care îi aduce la cunoștință că ministrul de culte al Austriei i-a făcut declarația categorică că va apăra libertatea învățământului și-i garantează că la toamnă își va putea reocupa catedra cu sfera de activitate de mai înainte. Wahrmund apelează, în același timp, la tinerime să nu mai continue greva.

În urma acestui apel, tinerimea universitară a început din nou să cerceteze cursurile la cele mai multe universități.

Doamna și d-l Bârsan, iubiții noștri artiști dramatici cari prin reprezentațiile lor frumoase și-au câștigat atâtea merite pentru Thalia română, — au fost angajați pentru toamnă, la Teatrul național din București.

Trimitem iubiților noștri artiști sincerele noastre felicitări.

Înainte de a-și începe activitatea în București, doamna și d-l Bârsan, cum suntem informați, vor face un nou turneu în centrele românești dela noi, așteptați pretutindeni cu dragoste nerăbdătoare.

HEIDELBERG.

(Noțițe.)

În valea Necarului, spânzurate pe coastele munților, pe creasta virfurilor singuratică, castelele cavalerilor de altă dată se țin lanț. Sunt ziduri tari ce stau părăsite și îndrăznețe în picioare, la poalele pădurilor întunecate. Din cuiburile acestea se răpezeau stăpânii în platoșe, însoțiți de cete de credincioși îndrăzneți și viforoși, cu care înfiorau, prădau și stăpâniau ținutul.

De-odată munții se lasă drept și Necarul intră în câmpia întinsă, dreaptă a Rinului. Heidelbergul e strâns în cele din urmă ramuri ale munților, el se întinde acuma nou, modernizat, industrial, în larg pe câmpia deschisă, de care acuma nu se mai teme.

Ce mândră istorie seculară, are orașul acesta, care a trăit cele mai vechi și cele mai noi timpuri de strălucire ale puterii germane!

Konrad de Hohenstaufen primii ținutul ca feud dela Friederic Barbarosa și făcând din Heidelberg scaunul lui. În veacul al treisprezecelea orașul eră desăvârșit alcătuit, de atunci el a fost mereu capitala Palatinatului, până la începutul veacului al XIX-lea, când fu alăturat Badenului.

Necarul scăpat din strânsura albiei pietroase, se revarsă deodată lin și potolit, ca un drumet ce-și incetinește pasul. Pe de-asupra lui se arcuesc podurile, peste care au trecut și pe care le-au apărât rânduri de luptători, dela cavalerii îmbrăcați în zale, până la soldatul în haină albastră de astăzi. Pe coaste până în vârful celor din urmă ramuri de munți, pădurile îmbracă în umbră și răcoare drumurile și potecile de preumblare.

Orașul ar fi un colț de liniște idilică, dacă n'ar fi tranvaele și automobilele șgomotoase, trăsurile și vieța intensă, poate prea intensă a celor o mie de studenți ai universității, care vin aici din toate părțile imperiului, din toate părțile lumii. În partea veche, istorică a orașului, casele cu vechile lor ziduri umede, cu grădinițele lor, în care soarele nu năvălește, ci se furișează sfios, rămân pustii, pe când partea nouă furnică de oameni, clocoțește de vieța ce se desfășură între ziduri de curând ridicate.

În acea parte veche a orașului, trăiește însă tradițiile lui de veacuri, trăiește istoria care aduce aci călători din toate părțile, sunt biserici din secolul al cinsprezecelea până într'al optspreze-

celea, dela stilul renașterii germane până la înfloritura îndrăzneată a stilului baroc. Acea a sf. spirit a fost despărțită drept prin mijloc printr'un zid, pentruca cele două credințe confesionale dushmanite să poată avea pace.

Dintre clădiri private se vede fațada interesantă, zidită în gresie roșie a unui han din veacul al XVI.

Biblioteca, zidire nouă frumoasă, e una din cele mai prețioase ale lumii. Ea are o jumătate de milion de cărți și mai multe mii de hrisoave și de manuscripte printre care manuscriptele lui Luter.

Universitatea sălășluște într'o casă mare, dar fără valoare arhitectică. E cea mai veche universitate a lumii germane, după Viena și Praga. Școala humanistă a veacului XVI și al XVII și-a avut aicea punctul cel mai luminos al strălucirii ei. Mai târziu ea ajunse cetatea Reformaților, iar în vremurile din urmă unul dintre cele mai puternice focare ale științei moderne. Aci au lucrat și predat unii dintre cei mai mari profesori și învățați ai lumii. Intrăm în sala de recepție cu lojele și balcoanele ei, cu tribuna rectorului, cu fotoliul principelui de Baden, care-i ocrotitorul universității și care ia parte la deschiderile și cursurile festive, cu podoabele și tablourile ei. Pe pereți cetim între altele numele lui Fraunhofer, Helmholtz, Bunsen. Intrăm în sala de cursuri în care am predat până bine de curând filozoful Kuno Fischer. Băncile așezate în anfitratru sunt tăiate, scrijelate, scobite, sculptate cu rame și desemnuri, mai rău decât mesele de pe drumurile publice. E o specialitate a tinerimii germane sculptura aceasta a ceasurilor de plectiseală, năzuința de a deveni nemuritor, măcar printr'o modestă inscripție în lemn.

Universitatea își are justiția ei aparte și „cetățenii academici“ nu au de a face decât în grave cazuri excepționale cu justiția ordinară. În schimb procurorul judecător al universității îl urmărește cu ochi de Argus. Suntem conduși în vechea carceră a expierilor, o celulă boltită fără lumină, în care nu poți stă în picioare și care amintește vremurile inchiziției. Dar cariera aceasta nu se mai păstrează și nu se mai arată decât pentru valoarea ei istorică... și conducătorul ne arată parcă cu mândria omului ce-i conștient de propășirea făcută, noua carieră... modernă... largă: o scară specială și mai multe odăi încăpătoare sunt destinate serviciului acesta de privighiere și

ce lui i-se părea încă a fi important și la care se gândea în toate nopțile: de ce a trebuit să moară Vera?

Preotul Ignat nu putea înțelege că nu mai putea afla acum aceasta, ci credea cu îndărătnicie că ar putea ști. În fiecare noapte — căci toate nopțile le trecea în insomnie — își reamintea acea minută când el și cu preoteasa stăteau lângă patul Verei și el se ruga: „Spune ce ai!“. Când ajungea cu reclădirea amintirilor la acest moment, nimic nu i-se mai părea așa cum fusese. Ochiul lui închis care în întunec țineau strâns tabloul viu, lămurit al acelei nopți, vedeau pe Vera ridicându-se în pat, surâzând, vorbind... Dar ce spunea ea?... Și acel cuvânt pe care Vera nu-l spusese, care ar fi lămurit și deslegat totul, părea atât de aproape încât trebuia desigur să-l auzi dacă-ți plecai urechea și-ți țineai răsufletul... Nu! Eră în același timp atât de departe, atât de desnădăjduitor de departe... Popa Ignat sărea din pat, întindea mâinile împreunate, le scutura pătimaș și se ruga: „Vero!“.

Și răspunsul eră — tăcere.

Intr'o seară intră în camera femeii sale la care nu fusese de aproape o săptămână, i-se așeză la căpătăiu și zise întorcându-se spre a nu-i întâlni privirea grea și îndărătnică: „Mamă. Vreau să vorbesc cu tine despre Vera. Mă ascuți tu?“.

Ochii ei tăcură și popa Ignat ridică vocea și vorbi aspru și poruncitor, cum vorbea când

spovedea lumea: „Știu că tu crezi că eu am fost de vină pentru moartea Verei. Dar gândește-te și tu: am iubit-o eu mai puțin decât tine?... Curios mai judeci și tu... Am fost sever, e adevărat, dar a împiedecat-o pe ea aceasta să facă ce vroia? Mi-am călcat demnitatea mea de tată, mi-am plecat umilit capul când ea, neținând seamă de blestemul meu, a plecat la..... acolo. Și tu? N'ai rugat-o oare și tu să rămâie aici, n'ai plâns și n'ai implorat-o și tu, bătrâno, pânăce ți-am poruncit să taci? Am făcut-o eu atât de crudă și de tăcută?... N'am vorbit eu cu ea tot timpul despre Dumnezeu, despre iubire și smerenie?“.

Popa Ignat aruncă o repede privire în ochii femeii sale și se întoarse.

— Ce-i puteam eu face când ea n'a vrut nici să ne spuie durerea inimei ei? Să-i poruncesc? I-am poruncit. S'o rog? Am rugat-o. Tu zici poate că ar fi trebuit să cad în genunchi înaintea fetei și să plâng ca o babă?

Ce avea ea în cap? De unde puteam ști ce avea în cap?... Frică fără inimă și crudă.

Popa Ignat se izbi cu pumnul în genunchiu.

— Nu ne-a iubit, asta a fost. De mine nu mai vorbesc, eu sunt ferește un tiran. Dar pe tine, pe tine te-a iubit ea? Pe tine care ai plâns tot timpul și te-ai umilit înaintea ei.

Preotul răsă înăbușit.

— Te-a iubit!... Da! Și spre bucuria ta și-a ales ea astfel de moarte? O moarte crudă, rușinoasă! În nisip a murit, în noroiul drumului ca un câine pe care-l izbești din treacăt cu picioru'n bot.

Vocea preotului Ignat eră acum domoală și răgușită:

— Mi-e rușine. Mie mi-e rușine să mă mai arăt pe stradă. Mi-e rușine să mă duc înaintea altarului. Mi-e rușine în fața lui Dumnezeu. Fiică nevrednică și crudă! Și în mormânt te-aș putea blăstămă!

Când preotul își ridică ochii spre soția lui, aceasta își perduse cunoștința și nu își veni în fire decât după câteva ciasuri. Dar și dupăce își veni în fire, ochii tăceau ca și mai înainte și eră cu neputință de aflat dacă ea își reamintea ce i-a spus preotul Ignat sau nu...

În aceeași noapte — eră o noapte cu lună de Iulie, caldă, liniștită, senină — popa Ignat se strecură în vârful picioarelor — spre a nu deșteptă pe preoteasă și pe îngrijitoare — sus în odaia Verei. Fereastra dela odaia ei nu mai fusese deschisă dela moartea ei și aerul din ea eră cald și uscat, cu un ușor miros de arsură, din pricina acoperișului de tinichea care în arșița zilei ardea aproape.

(Urmează).

Trad. de C. Sandu-Aldea.

pocăință. Nu poate fi nimic mai interesant, nici chiar minunatele temple ale orientului, decât locul acesta de osândă, cari nu-i nici odată gol pentru că nici-odată nu doare. Păreții sunt zugrăviți cu chipurile morților care au suferit aci. Pedelul universității un moșneag devenit celebru, are un adevărat depozit de vâpsele pentru zugrăvi. Și printre tablourile, a căror tehnică amintește pe desenatorii preistorici, versuri de mângăere, izbucniri la adresa procurorului-judecător, apel la judecata posterității: „Gândiți-vă oameni buni, găsim cinci petroae pe stradă și ca oameni cinstiți, aruncându-le în cutia cu lucruri găsite a poliției, am fost inchiși aici — jertfă a sentimentului de cinste“. Dar martirii se mângăie și altfel: beutura ce li-se îngăduie s'o primească acolo, le răpește noțiunea timpului, iar la expirarea termenului de spălarea păcatelor în acest purgator, colegii îi primesc în urale și-i conduc în alai pe strădele orașului. — Din piepturile lor răsună:

„O timp de aur, frumoasă-i tinereta, ea nu se mai reîntoarce“.

Pe coasta muntelui, d'asupra orașului e castelul Heidelberg o grupare de clădiri în diferite stiluri, din care cea mai veche s'a început în veacul al XIII-lea. Francezii l-au cucerit sub Tilly la 1622 și l-au spart la 1693, iar ce mai rămăsese bun a fost prăpădit de foc cu 100 de ani după aceea. De atunci a rămas nelocuit, o ruină... o ruină măreață de o minunăție frumusețe romantică, care ar perde prin restaurare, și care din aceasta pricină nici n'a fost restaurată decât în parte. Marele turn de privighiere e spintecat drept în două, o jumătate a rămas în picioare, cealaltă s'a prăbușit în șanțul de apărare și sprijinul care i-s'a zidit dedesupt o țin spânzurată ca printr'o minune de echilibru. — Una din fațadele interioare — un uriaș perete de gresie roșie — e o capodoperă de arhitectură în stilul renașterii. — E atâta măiestrie în execuția decorurilor arhitectonice, e atâta gust și simț artistic în combinarea lor, atâta proporție în linii, atâta viață în sculpturile ce o împodobesc! Ferestrele lipsite de geamuri și giurgiuvele, apar cu niște ochiuri de lumină limpede, pe creasta de sus a zidului nu se mai sprijină nici un fel de acoperiș; toată fața a apare zveltă, înaltă, ușoară în culoarea ei roșie mai mult ca o vedenie de vis decât ca o masă greoaie de peatră. Ceice au văzut în strălucirea lunii pline, spun că au rămas răpiți.

Privind mereu ne cuprinde un simțământ de iubire, de jale, unul oftează ușor, și de bună seamă mîntea fiecăruia se duce la soldații lui Ludovic al XIV, care au dărâmat aci. — Dar nimeni nu intrerupe tăcerea. Fii marelui imperiu sunt prea mândri pentru a evocă amintiri triste. Și-i o tăcere apăsătoare, cu atât mai apăsătoare cu cât în grup sunt mulți străini, care știu lucrul tot așa de bine. — Și atunci profesorul călăuz, cu liniștea împăciuitoare cu care în totdeauna vrea să armonizeze toate pe lume își ia inima în dinți și salvează situația:

„Domnilor, aproape toți ce vin aici nu-și pot înnașuși blestemele pentru Francezi. — Pentruce să dăm frâu patimelor? Dinpotrivă trebuie să le fim recunoscători că ne-au dăruit cea mai frumoasă ruină din lume. Căci ce ne atrage pe noi și pe toată lumea aici? Ruina, nu castelul“. Mângăierea rămâne din nou fără răspuns, sufletele tinere sunt mai impulsive decât pașnicul profesor.

Pe terasa mândrului parc ce înconjoară ruina privim monumentul lui Scheffel și ne mai aruncăm încă odată ochii peste acoperișurile orașului, în albia Necarului până în câmpia Rinului care se împreună cu zarea depărtată.

Ne despărțim de oraș cu inima strânsă că n'am putut găsi pe nimeni, care să ne arete casa în care s'a stins, senin și resemnat în tristul lui surgun, voevodul Ioan Alexandru Cuza.

Sisești

G. C. Ionescu.

„FRUNTAȘUL“.

Ca un ecou la discuțiile ce s'au dus în zilele noastre în săptămânile din urmă, primim dela un prieten al ziarului nostru articolul dela vale. Îi dăm loc în coloanele noastre fără a ne identifica intru toate cu expunerile lui.

Iată o rețetă, ca să ajungi „frunțaș“ al neamului.

E toiul examenelor pe sate, cumperi cărțile cele de 5—10 fileri, să zicem rischezi 2—3 cor. de sat, — după măsura interesului, iei pe comisarul de examene în trăsura ta și te duci în sat. Aci, — copiii, tații și mamele, satul întreg, ca la examene. La încheiere d-l comisar va ținea o vorbire despre „cultura neamului“, „rodul muncii“, „secerișul unui an, de care mult ne bucurăm — și iată, de bucurie, d-l... cutare cinstește copiii, cari s'au purtat bine niște cărți foarte tare frumoase“. Copiii vor arde de bucurie, mamele vor lăcrima, iar oamenii vor striga: „Dumnezeu să trăiască pe d-l nost, pe sângele nost!“ Și se vor grăbi să-ți sărute mâna și nu te-or uită. De a avut unul vre-o supărare asupra ta, va iertă, că așa-i Românul, blând peste măsură și iertător.

În cursul anului apoi îți vei face frumușel ca omul daraverile obicinuite, vei încasa dela el taxele „legale“ — ori dupăcum vine trebuința — și cu încetul îi vei face educația de așa, ca să înțeleagă, că legea-i lege, n'ai ce-i face: legea-i ia boii din jug, legea-i ia casa de pe copii, tu însă ești „domnul nost cel bun“.

Gazete și reviste românești să abonezi negreșit pentru „legătura“ cu lumea românească, de cetit însă nu-ți sparge capul, „n'ai vreme“. Vei da însă îndoite pe reviste și gazete străine, nu de alta, dar numai acestea „sunt bineinformate“ și cu „material bogat“.

Cu străinii vei ținea cele mai cordiale legături: *servus, barátom!* — în dreapta, — *servus, barátom!* — în stânga; — pe ai tăi însă o să-ți ții cam la distanță, — știi — Românul n'are creștere... și nu te poți „dimitte“...

Dacă la ocazii vei mai declamă cu „aplomb“ câteva fraze binesunătoare, dacă vei „critică“, așa mai pe ascuns, pe câte unul, care nu te recunoaște destul de mare, dacă din când în când vei da ceva mai multșor pentru cutare scop și dacă, mai vartos, vei uimi pe gură-cască cu mulțimea miilor, ce aduni, — atunci ești perfect, ești omul nost cel mare, ești naționalistul neprihănit, ești chiar — cel mai sigur candidat de deputat.

De o muncă statornică, binechibzuită pentru ridicarea țaranului și pentru cultura românească peste tot, — habar să n'ai, asta-i treaba „popilor“ și a dascălilor, pe cari, de altfel, îi vei „critica“, dacă vrei să le „impui“. X.

La ce-ai venit?

*Acum când numai pietre de morminte
Trecutu'n amintire ni-l mai țin,
La ce-ai venit să-mi mai aduci aminte,
La ce-ai venit, să pleci ca un străin?*

*Vezi, n'am știut în clipa revederii
Să-mi înfrânez al patimei avânt...
Redeșteptat-ai umbrele durerei.
Eșit-a vre-o fantomă din mormânt*

*Și străvezie țî-a plutit în zare
Când ai ajuns sub înfloriții tei —
De te-a cuprins trecuta supărare
Și te-ai întors grăbit în țara ei?*

Liliac.

ECONOMIE.

Un început bun pe Târnave.

Inteligența din Ibașfalău și jur la inițiativa însușitului avocat tânăr Dr. Alexandru Morariu s'a întrunit la 11 Aprilie 1908 în Ibașfalău — unde, constatând sărăcia românului târnăvean față de bogății sași și unguri — și luând în vedere interesele mari economice ale poporului nostru, a traiului mai ușor, și a agriculturii lui mai rațională, cu o însușire unanimă au hotărât înființarea unei tovărășii economice comerciale sub numele de „Mugurul“ cu sediul în Ibașfalău (Erzsébetváros).

Această însoțire nu e a unui individ sau a unei clase dornice de îmbogățire și exploatare, ci e o însoțire a tuturor românilor, cari doresc să fie membrii ei.

Știm bine toți, că suntem un neam sărac și cu toții vedem starea agricolă înapoiată și nerațională a poporului nostru, care popor geme de năcazuri zilnice ce-l copleșesc tot mai mult. De aceea această însoțire — fără îndoială — e cea mai potrivită de a ajuta pe țărani din acest ținut, a căror vie pustiite de filoxeră așteaptă o reînnoire, ca astfel poporul să-și recâștige singurul venit de odinioară, din care venit bietul plugar român își putea plăti celea dări grele suflând mai ușor.

S'a înființat această tovărășie și pentru aceea, ca poporul să se convingă odată, că într'adevăr dacă noi cărturărirea, ne place a ne numi „luminătorii“ și „ajutătorii poporului“ — zic — prin această însoțire, care aevea ridică starea materială a lui, — acest popor să se convingă odată și într'adevăr să vadă, că suntem pentru el, — nu numai cu gura — ci și cu fapta.

Deci pe acest temei s'a înființat însoțirea „Mugurul“ a cărei deviză este: „să ajutăm țaranul nostru“. Însoțirea se va ocupa în prima linie cu producerea și vinderea altoilor de viță, aceea pentruca să ajute pe țărani noștri la înnoirea viilor, căci viaa pentru plugar e izvorul cel mai bogat de câștig. Tovărășia deja și-a început lucrarea, încât deja în toamna anului 1908 va putea vinde altoi de vițe ori și cui.

Dupăce însoțirea va întimpină sprijinitori mulți între inteligență și popor, se va ocupa cu diferite întreprinderi de economie și comerț; precum: înființarea magazinelor de bucate, de lemne, mașini și diferite instrumente economice, cu arândări și exarândări de moșii, parcelări de pământ, exploatare de păduri etc. cu un cuvânt va exploata ori-ce teren economic comercial pe care îl va afla cu scop.

Membrul tovărășiei „Mugurul“ e care subscrie cel puțin una quotă de 10 cor. plătită în curs de un an în 4 (patru) rate. În spese de fondare se solvește după fiecare quotă 60 fileri. Celce subscrie mai multe quote se bucură de un mai mare favor și câștig a averii societății.

Până aici, pe cât se poate de scurt am arătat însemnătatea și scopul tovărășiei „Mugurul“ care e bazată pe legea comercială, provăzută cu statute, având direcțiunea sa, comitet de supraveghiere și numeroși membri de încredere a satelor noastre.

Intemeietorii tovărășiei au hotărât, că duminicile și în sărbători vor cutreeră toate satele din comit. Târnavei mari și mici și se vor extinde și cuprinde și alte ținuturi românești, unde prin prelegeri folositoare, vor îndemna poporul, ca cu mic și mare să sprijinească însoțirea din Elisabetopol. Căci susnumita însoțire e unică în felul ei pe terenul producerii altoilor de viță la români.

Turneul pentru câștigarea de membri s'a început, căci vrednicul frunțaș al nostru Dr. Alexandru Morariu însoțit de mai mulți preoți și învățători, a cutreerat vre-o 12 comune, a căror populație deși mică, a dat frumosul număr de

și acum îl goneau. Adevărat, ei erau trei — și el numai unul. Măine, ei or să fie tot trei, dar el n'o să mai fie singur.

Fărșeroții coboriseră muntele și erau lângă el.

Risto se ridică greoiu, întoarse încă odată capul spre han, se uită la cei trei inși cari îl priveau fericiți că scapă de el, și asvârlindu-și pușca pe după cap, porni gânditor, după turmă, câțiva pași în urma ciobanilor...

(Urmează).

ȘTIRI.

„Ce poți face azi, nu lăsa pe mâine“ grăiește înțelepciunea poporului; fără îndoială că această zicătoare sună abonaților de gazete, pof-tindu-i să-și plătească mai de grabă abonamentul, pe care tot vor trebui să-l plătească odată.

Abonamentele pe o jumătate de an expirând la sfârșitul lunii acesteia, rugăm pe onor. abonații noștri să binevoiască a ne achita modesta sumă ce ne sunt datori și să ne anunțe dacă mai prelungesc termenul de primire a foaiei noastre.

Deasemenea, rugăm și pe abonații noștri pe un an — căroră li-s'au trimis, în mare parte, mandate postale -- să ne expedize cât mai de grabă abonamentul, cunoscute fiind greutatea materiale pe cari le întimpină foile noastre...

Prețul vitelor. Ni-se comunică din cercurile economilor noștri că în urma secetei ce s'a declarat de vre o 6 săptămâni, prețul vitelor a scăzut la a patra parte cum eră anul trecut.

Cu toate acestea rămâne neexplicabil, cum de prețul cărnii de vită de calitate bună a rămas tot cel din anii trecuți la 80 cruceri (1 cor. 60 fil.) și de vreme îndelungată în Sibiu se plătește carnea mai scump ca în ori-ce oraș din Ungaria deci egal cu Budapesta.

Oare magistratul nostru, care de un timp încoace are ochiu pentru multe lucruri bune, să nu vadă această stare abnormală — și dacă da — de ce anume n'ar lua măsuri de îndreptare?

Lucruri slabe. Ni-se cere cu insistență să publicăm o corespondență din tractul *Mercurei* în care se semnalează unele iregularități la întregirea parohiilor cu totala desconsiderare a normelor din vigoare.

Deocamdată nu publicăm această corespondență în nădejde, că lucrurile se vor îndreptă.

Atragem însă luareă aminte a celui chemat să facă ordine, că înainte de toate este legea și numai legea, apoi vin interesele particulare, cari nu pot fi menajate în contul mersului bun al afacerilor.

Să nu lăsăm ca birtașii să ne califice pe preoți, că atunci s'a isprăvit cu ordinea și disciplina în biserică!

Aviz. Acele comune ori societăți, cari se așteaptă la o recoltă bună de poame și nu le pot valoriza în stare proaspătă, capătă gratuit dela ministrul de agricultură cuptoare de uscat poame sistem „Ryder“, ușor de transportat, ori moară pentru zdrobit mere numită alui „Simon“, precum și teasc „Dr. Györy“, — în folosință de 3—6 săptămâni. Spesele de transport le dă comuna. Rugarea, făcută de antistia comunală, trebuie înaintată până la 10 Iulie a. c.

M. Sa Impăratul Francisc Iosif, care înainte de a se reîntoarce la Ischl, trebuia să viziteze expozițiunea jubilară din Praga, a renunțat la călătoria sa în capitala boemă. Comunicatele oficiale caută să atenueze efectul produs de această nouatate neașteptată, Presa cehă însă nu-și face iluzii și atribue deciziunea împăratului faptului că Boemia nu eră reprezentată în cortegiul naționalităților care a defilat sub ochii suveranului la 12 Iunie trecut.

Aceasta pare a fi într'adevăr, cauza pentru care M. S. și-a contramandat vizita în Praga.

Curs de albinărit. La economia model de albinărit a statului din Gödöllő se țin cursuri pentru *invățători*, din 2 până în 22 Iulie și din 25 Iulie până în 15 August a. c. Cei primiți la acest curs capătă întreținere gratuită și dacă arată, că sunt săraci capătă și spesele de tren. Rugările cu timbru de 1 cor. pe ele trebuie adresate ministrului de agricultură și înaintate prin consistor, fără amânare.

Un aeroplan românesc. „Voința Națională“ din București publică sub acest titlu un articol în care vorbește, cu multă căldură, despre o mașină sburătoare inventată de d-l Teodor Dobrescu, inginer în serviciu la direcția centrală a podurilor și șoselelor.

După câte spune „Voința“, acest aparat e superior tuturor aeroplanelor străine, inventate până acum.

D-l Dobrescu lucrează la invenția d-sale de acum patru ani, dar lucrările îi sunt stânjenite din pricina lipsurilor materiale. Ar fi nimerit ca ministrul de războiu din România să încurajeze această încercare, făcând cel puțin față cheltuielilor de construcțiune, — deocamdată.

Navigațiune aeriană. La ministrul de războiu al Rusiei, s'a inaugurat un laborator și un pavilion pentru construcția unui dirijabil militar, sub direcțiunea inginerului Tatarinoff, care a descoperit, pare-se, un nou principiu de navigațiune aeriană.

Lucrările se vor face în cea mai mare taină; afară de inventator și de cinci ajutoare, nimeni nu va putea să intre în pavilion, care va fi păzit militarmente până la sfârșitul lucrărilor.

Prințul Gagarin, directorul institutului politehnic al Petersburgului, e singurul specialist căruia Tatarinoff i-a încredințat secretul său. El a declarat, că principiu inventatorului e adevărat și lasă înapoi toate încercările de până acum, în domeniul navigațiunii aeriene.

Mașina sburătoare a lui Tatarinoff e mișcată de 32 motoare și nu e susținută de nici un motor plin cu gaz.

Viteza sa e de 200 km. pe oră, iar forța motrică e aerul lichifiat. Ascesiunea se efectuează perpendicular.

Noul principiu pe care se bazează invențiunea, e acelaș, care regulează mașina omenească sau patinajul — două părți, dintre care una împinge pe cealaltă — și trece apoi spre ea.

Ministrului de justiție al Statelor-Unite, Bonaparte, i-s'a înaintat zilele trecute în Filadelfia o petiție prin care i-se cere să împiedece căile ferate să transporte dintr'un stat într'altul cărbunii minelor unde sunt interesate aceste căi ferate.

Șapte companii sunt vizate prin această cerere: drumurile de fier din Pennsylvania, Erie, Filadelfia-Reading, Delavar-Lakavana, Delavar-Hudson, New-Yersey și Lehigh-Valley.

Fuga lui Lemoine, — cunoscutul alchimist, despre care am vorbit și noi acum câteva luni — a adus cu sine disgrăzierea unuia dintre cei mai buni magistrați francezi, Le Poittevin.

Dupăcum se știe, Lemoine a tras pe sfoară mai multe societăți, spunând că el a descoperit un mijloc pentru fabricarea diamantului.

Deoarece invenția lui nu dădea nici un rezultat, a fost dat în judecată și pus sub cercetarea magistratului Poittevin; acest judecător, fermecat se vede, de curajul și încăpăținarea inculpatului, l-a pus în libertate, ca să-și pună în practică descoperirea.

Lemoine a crezut de cuviință să dispară; astăzi, cel care suferă e judecătorul Poittevin, suspendat pe trei ani din slujbă...

Chestia macedoneană. — Corespondentul ziarului *Daily Graphic* la Petersburg se crede în

măsură să indice, liniile generale ale acordului la care s'a ajuns în cursul intervederii din Revel între Isvolski și Sir Charles Handinge, subsecretar de stat la afacerile străine, în chestia macedoneană.

Principalele dispozițiuni ale proiectului englez sunt acceptate, dar modificate în așa fel ca să nu jicnească susceptibilitatea Sultanului și pretențiunile celorlalte puteri. Chestiunea e împărțită în două: pacificarea și reformele. Pentru liniștirea situației nu se va recurge decât la trupe exclusiv otomane, plătite din budgetul macedonean; întru cât privește proiectul de reforme, care e destul de complicat, el prevede principiul că cheltuielile civile ale administrației macedonene, vor fi înscrise în fruntea budgetului macedonean.

Întru cât privește pe guvernatorul generalsir Edwar Grey a acceptat propunerea rusă, care prevede ca guvernatorul să aibă puteri mai întinse. S'a făcut și înțelegerea că guvernatorul va fi numit pe o perioadă de șapte ani, și va avea drept la pensie.

Îndată ce acest proiect va fi definitiv stabilit, Rusia și Englitera se vor sili să obțină adeziunea celorlalte puteri.

Pe de altă parte, ziarul *Evening Standard* zice că proiectul anglo-rus a fost aprobat în principiu de către Franța, Italia și Austria. Nu va fi guvernator general în Macedonia, dar inspectorul general și agenții civili ai administrațiunii vor participa la deliberările financiare.

Din toată lumea. Regele Spaniei, reîntorcându-se dela Saragossa — unde are loc expoziția franco-spaniolă — a sosit la Madrid, unde a fost întâmpinat de familia regală și miniștri. El a plecat spre Granja în automobil.

— Kevivul Egiptului a plecat dela Viena la Paris.

— Turcia va rechemă cele trei batalioane cari ocupau orașul Vathy și nu va lăsa la Samos decât două vapoare de războiu.

— La Berlin, se zice că vizita lui Wilhelm II la regele Suediei va avea loc, probabil, în luna lui August.

— Contraamiralul Berryer, care va înlocui pe amiralul Philibert în Maroc, a părăsit Madridul, ca să se imbarce la Cadix.

— Pasici, președintele consiliului, a remis regelui Serbiei demisia cabinetului.

— La Atena se crede că liniștea actuală din Samos nu e decât aparentă și că administrația insulei e toată în mâna Turciei.

— Vahrmund, profesor de drept ecleziastic la universitatea din Insbruck, care a pricinuit greva studenților austriaci, a fost numit la universitatea din Praga.

— Un puternic uragan a devastat Danemarca, pricinuind pagube însemnate mai ales în Islanda. Mai multe case au fost distruse de trăsnet.

— La Bruxelles a fost arestat un francez, S. Adrien, care a făcut excrocherii de peste 175,000 franci.

— Aeronautul Delagrange a făcut la Milan, în fața unei mulțimi imense, experiențe de aeroplan cu mare succes. În cursul mai multor încercări, el a parcurs trei km. în șir, la o înălțime de 3—5 metri.

— Municipality din Cristiania a hotărât să invite pe președintele consiliului municipal din Paris, în timpul vizitei lui Fallières.

— Generalul Khorochkine, hatman în Ural, a fost omorât cu un foc de pușcă, tras pe o ferastră de un necunoscut.

— La Atena se desminte masacrul celor două zeci de soldați turci, despre cari se zice că au fost mutilați în ziua debarcării lor. Acești soldați au murit în turburările ulterioare și n'au fost nicidecum masacrați.

— Studenții austriaci, neprimind satisfacție în chestia profesorului Vahrmund, au decis să continue greva.

— O depeșă din Atena, spune că unsprezece ciobani greci au fost uciși la muntele Bosdag, în districtul Serres, din Macedonia, de către bandele bulgare.

— „Berliner Tageblatt“ anunță arestarea la Stettin, a unui subprefect, care își dase demisia, a unui suboficer și a unui grenadier.

Sunt iminente și arestările altor funcționari din Stettin.

— Cincizeci de vase de pescuit au naufragiat în Japonia, pe coasta Kagoshimei. S'au înecat 350 oameni.

— Un mare incendiu a izbucnit în Rusia la Dvinsk, provincia Vitebsk, unde zece cartiere au fost cuprinse de flăcări. Au trebuit să vină cu trenuri speciale, pompierii localităților învecinate. 170 decese vor fi distruse. Focul se atribuie răufăcătorilor.

— A murit lord Petre, pair al Angliei, care era șeful unei din cele mai vechi familii catolice din regat.

— Estanislao Zeballos, ministrul afacerilor străine al republicii Argentina, și-a dat demisia.

În Uruguay, această demisie a făcut un efect satisfăcător.

Presa constată că acest fapt va readuce vechia concordie dintre cele două state. Aceiași impresie e și la Rio-de-Janeiro.

— Itibere Cunha, ministrul Braziliei la Lisabona, a fost numit la Berlin; da Costa Motta a fost numit la Lisabona.

— Iachtul imperial rus „Standardt”, care aduce familia țarului din Reval, a sosit la Peterhoff.

— Prințul Napoleon, care a fost și în România, e acum oaspele regelui Petru al Serbiei.

— La Berlin se desminte știrea că prințul Radolin a fost înlocuit la Paris de către baronul Marschall de Biberstein, ambasador la Constantinople, căruia îi va urma generalul baron von der Gotz.

— Impăratul Germaniei a sancționat sentința tribunalului de onoare, care ridică pe nepotul său, contele de Hohenau, la gradul de ofițer și-i îngăduie să poarte uniforma.

— Un ziar din Praga anunță descoperirea la Viena, a unui complot împotriva împăratului Germaniei și arestarea a două dame, dintre cari una ducea o bombă.

O notă oficială, publicată în Viena, desminte această știre.

— Trustul oțelului în Statele-Unite declară inexact șgomotul despre o combinațiune dintre fabricanții de oțel din Statele-Unite și cei din Europa.

— Se zice că un inventator a făcut experiență publică la New-York cu o pușcă fără șgomot.

— În urma denunțului unui gravor, poliția belgiană a lansat mandate de arestare împotriva a doi indivizi, care ceruse ajutor gravorului, la fabricarea a cinci milioane de franci în bancnote de câte 500 franci.

— A fost reales președinte al camerei deputaților din Belgia, Cooreman.

— Ministrul de comerț al Franței Cruppi, a sosit la Saragosa, ca să viziteze expoziția franco-spaniolă.

Din largul lumii.

Prima afacere a lui Pierpont Morgan.

Pierpont Morgan, vestitul miliardar american era de 15 ani, când a făcut încercări cu speculațiuni la bursă.

Intr'o seară, așa se spune, vine la tată-său și cu o față serioasă îl întreabă, dacă îi împrumută 500 dolari. „Pentruce” îl întreabă tatăl său. „Ca să-i bag într'o afacere, care de bună seamă va reuși”. — Spune-mi mai lămurit, explică-mi afacerea asta. Băiatul s'a simțit jignit. „N'ai atâta încredere în mine, să-mi împrumuți suma aceea,

dacă mi-am dat cuvântul. Tatăl său a zâmbit. „Ești cam increzut băiete și am să-ți dau o lecție, pe care cred că nu o voi mai repeta. Aici ai un cheque!”

Și a trecut mai multe săptămâni fără să se mai vorbească de chestia asta. Bătrânul Morgan a plecat în Europa, la Nizza, și peste trei luni primește un cambiu asupra Paris de 2537.50 fcs. Era suma împrumutată băiatului, capitalizată precis cu 6%. Lângă cambiu era o epistolă laconică de cuprinsul: Sincere mulțămiri dela fiul D-Tale.

Bancherul la început a fost foarte surprins, dar după multe afaceri și gânduri ce avea a uitat cu totul de lucrul ăsta. Peste o lună s'a reîntors la New-York. La reîntoarcere îi spune la bursă un cunoscut, că băiatul lui a câștigat o avere de 520.000 dolari, va să zică avea peste 2 milioane coroane și banii erau depuși la una dintre cele mai sigure bănci. Erau rezultatele unor speculațiuni norocoase.

Bătrânul Morgan a fost foarte mulțămît cu băiatul lui, imediat l-a scos dela școală: creșterea lui era făcută.

Un document al vremii.

Ziarul „Astrahan List” ne povestește următoarele: Înainte cu câțeva vreme s'a desbătut în administrația guvernului Kalmuc asupra unui proiect, după care comunicația între punctele principale ale stepei, să se facă cu automobilul.

Vestea despre acest proiect a ajuns și la nomazii de acolo și a produs o mare amărăciune printre ei, ceea ce se poate vedea și din cererea de mai jos.

Originalul cererii e în limba calmucă și este în traducere următorul: „Foarte urgent. Excelenței Sale curatorului-șef al poporului calmuc și guvernor al Astrahanului! Fără de veste ne-a venit știrea, că dela Astrahan prin țara noastră până la Dsuruk și mai departe până la Tichorezk-Zarizynner are să circuleze telegi de tren mănate cu foc și că D-Voastră voiți să dați concesiune pentru planul acesta de comunicație.

Această veste e pentru noi poporul calmuc, care am trăit până acum în pace și fără de griji, o nenorocire. Pentru că n'o să dureze mult și carăle cu foc, are să ne-aducă din oraș blăstă-

mați, șarlatani, hoți și tâlhari, cari numai năpaste va fi pe noi. Asta e așa de limpede ca soarele. Pentru că dacă se fură și omoară în orașe și unde chiar cei bogați, cari trăiesc în case de peatră, nu sunt siguri de viața lor; ce să așteptăm noi, cari trăim în nește bordeie simple. La ori-ce caz nu ceva bun. Dacă e vestea asta adevărată, atunci Vă rugăm să nu dați concesiune pentru deschiderea comunicației cu cară de foc.

Ai Excelenței Voastre netrebnici Kalmuki“.

De pe „Țara Oltului“.

Trimise de un „Oltean“.

VII.

Du-te, badeo, tot încolo,
Că eu tot te-aduc cu doru;
Du-te, bade-o, cât de mult,
Că cu doru iar te-aduc.

VIII.

Măi bădiț, din doi bădiți,
Deseară care-mi veniți?
Amândoi mă nceluiți . . .
Da veniți, că n'am drăguț
Numai unu mai micuț,
Când mă strânger
Încep a plânger:
Când mă lasă,
Fuge-acasă.

Ucigașul. E vorba de Socrate, marele filozof al Greciei. Socrate stă în piața Atenei și se gândea. Deodată vede, fugind pe dinaintea lui, un om cu o săcură săngeroasă în mână, și urmărit de un alt om care țipa în gura mare: „Prindeți-l! Prindeți-l!”

Socrate nici că s'a mișcat.

„Ce, nu l-ai putut opri în drum? E un ucigaș! — îi strigă celce vinea în urmă.

— Ucigaș? Ce va să zică asta?

— Nu te prefacă: Ucigaș e celce ucide.

— E, dară, măcelar?

— Prostule! Ucigaș e celce ucide oameni.

— E, prin urmare, soldat.

— Nătărăule! . . . cel care omoară oameni pașnici.

— Așadară e călău!

— Nefericitule! . . . Un om care ucide, acasă la ei, oameni pașnici.

— A, acum înțeleg! — îi răspunde Socrate cu liniște suverană. — E medic!”

În vremea aceasta ucigașul dispăruse fără urme.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.

Red. responsabil: LAZAR DEVAN.

Banca de asigurare

„TRANSYLVANIA“

— din Sibiu —

— întemeiată la anul 1868 —

în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.161.399.11 cor.

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

în toate combinațiile: capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe viață etc.

== Asigurări populare fără cercetare medicală. ==

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:
95.816.412 — coroane.

Capitale asigurate asupra vieții:
9.882.454 — coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4.484.278.83 coroane,

pentru capitale asigurate pe viață 4.028.113.12 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5, etagiu I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea-mare, dela subagenții din toate comunele mai mari.